

Дочірнє підприємство
«КИЇВСЬКИЙ ХОРЕОГРАФІЧНИЙ КОЛЕДЖ»

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ БАЛЕТНОГО КЛАВІРУ ТА ПАРТИТУРИ»
для здобувачів вищої освіти

Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність:	024 Хореографія
Освітній рівень:	перший (бакалаврський)
Освітня програма:	Хореографія
Вид дисципліни:	цикл професійної підготовки
Форми навчання:	денна/заочна
Кількість кредитів ECTS:	3
Мова викладання:	державна
Форма підсумкового контролю:	екзамен

Київ-2020

Робоча програма з дисципліни «Основи балетного клавіру та партитури»
для студентів за напрямом підготовки 02 «Культура і мистецтво»
024 «Хореографія»

Розробник : Шман С.Ю. кандидат культурології;

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри хореографії

(Протокол № 2 від «5» жовтня 2020 року)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів — 3	Професійна	
Розділів — 2	Рік підготовки: 3-й	
	Семестр: V	
Загальна кількість годин — 90	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: практичних — 2 самостійної роботи студента — 3	–	–
	Практичні, семінарські	
	30 год.	10 год.
	Самостійна робота	
	60 год.	80 год.
	Вид контролю:	
	V екзамен	V екзамен

2. АНОТАЦІЯ (ОПИС) НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна включена до навчального плану підготовки бакалаврів та є частиною циклу професійної підготовки, а також має міждисциплінарний характер, утворюючи сталі зв'язки з іншими фаховими дисциплінами.

«Основи балетного клавіру та партитури» – дисципліна, яка разом з іншими дисциплінами забезпечує виховання комплексу компетентностей студента.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна базується на знаннях, спільних для курсів гуманітарних дисциплін: історії української культури, культурології, філософії, історії театру, історії балету, історія образотворчого мистецтва, історії хореографічного мистецтва, соціології, тощо.

Мета дисципліни полягає в послідовному, систематичному та комплексному наданні студентам теоретичних знань про музичне мистецтво та практичних навичок первинного мистецтвознавчого аналізу музичних творів та в підготовці компетентних високо професійних фахівців, які володіють навичками концертно-виконавської діяльності у сфері хореографічного мистецтва.

Завдання:

- наявність ціннісно-орієнтаційної позиції, загальнокультурної ерудиції, широкого кола інтересів, розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії, збереження національних духовних традицій;
- здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань, ефективного використання інформаційних технологій у соціальній та професійній діяльності;
- здатність до пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку, спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу самореалізацію, прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху;
- здатність працювати у команді, до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності.

Опановуючи навчальну дисципліну студент повинен дотримуватися академічної доброчесності, визначеної вимогами ДП «Київський хореографічний коледж».

Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

- сформованість системи художньо-естетичних, мистецтвознавчих та культурологічних знань, здатність аналізувати, оцінювати й інтерпретувати культурні явища різних епох, мистець і твори різних стилів, жанрів і форм, уміння висловлювати й аргументувати власні оцінки;

- готовність виконувати функції викладача вищого навчального закладу, володіння базовими знаннями з педагогіки і психології вищої школи та вміння їх реалізувати у навчальній і професійній діяльності, розуміння й дотримання у практичній діяльності основних завдань і принципів музичної педагогіки.

Знання: володіти методикою викладання музичних дисциплін, уміти добирати ефективні й педагогічно доцільні форми та методи роботи зі студентами, мати здатність до планування, організації, мотивації, контролю.

Вміння: уміти формувати навчальний репертуар студента для занять в хореографічному класі, володіти методами роботи над музичними творами різної форми, жанру, стилю, мати здатність до самореалізації та розкриття особистісного творчого потенціалу, професійного лідерства та успіху, самоосвіти і самовдосконалення.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи балетного клавіру та партитури»

РОЗДІЛ 1. Партитури творів для різних інструментальних ансамблів.

Тема 1. Загальна характеристика і види симфонічного оркестру. Оркестрова партитура та її запис.

Загальні історичні особливості розвитку оркестру. Види і типові склади оркестрів: камерний, струнний, духовий, симфонічний, джазовий, народний.

Партитури оркестрів: види партитур та їхній запис. Порядок розміщення інструментів в оркестровій партитурі. Система ключів, транспонуючі інструменти.

Тема 2. Редукція оркестрової партитури. Особливості ампліфікації клавіру партитури.

Ідентичність запису оркестрової партитури та клавіру. Редукція партитури (поняття редукції) по вертикалі (гармонія) та горизонталі (мелодія). Особливості збагачення клавіру оркестрової партитури, поняття ампліфікації.

Особливості читання партитур поліфонічного складу.

Основна література: 2, 5.

Додаткова література: 1, 2, 3, 6, 8.

РОЗДІЛ 2. Аналіз оркестрової фактури

Тема 3. Типи оркестрової фактури, особливості оркестрового письма та функції музичної тканини в оркестровій партитурі

Типи оркестрової фактури та специфіка аналізу оркестровки. Прийоми розвитку музичної тканини. Дублювання звуків в оркестровому письмі. Переплетення голосів та мелодичних ліній. Особливості зміни та чергування інструментальних тембрів (оркестрових груп). Загальна характеристика виражальних можливостей оркестрових груп інструментів симфонічного оркестру.

Тема 4. Група струнно-смичкових інструментів.

Загальні відомості про струнно-смичкову групу та її роль і функційне значення оркестрі. Загальні відомості про інструмент та виражальні можливості: скрипка, альт, віолончель, контрабас.

Тема 5. Група дерев'яних духових інструментів.

Загальні відомості про дерев'яну духову групу та її роль і функційне значення оркестрі. Загальні відомості про інструмент та виражальні можливості: флейта, гобой, кларнет, фагот, контрфагот.

Тема 6. Група мідних духових та ударних інструментів

Загальні відомості про мідну духову та ударну групи інструментів: їхня роль і функційне значення в оркестрі. Загальні відомості про інструмент та виражальні можливості: валторна, труба, тромбон, туба. Особливості нотації та виражальні можливості ударних інструментів.

Тема 7. Малий симфонічний оркестр

Інструментальний склад малого симфонічного оркестру. Особливості динамічного співвідношення оркестрових груп інструментів. Визначення функційного значення інструментальних груп в симфонічній партитурі. Прийоми оркестрового *CRESCENDO* і *DIMINUENDO*. Загальні проблеми інструментування музичних творів.

Основна література: 2, 3, 4.

Додаткова література: 1, 3, 5, 6, 7, 8.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Тематичний план навчання

Назви тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	У тому числі:			Усього	У тому числі:		
		л.	п.	с. р.		л.	п.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Розділ I. Партитури творів для різних інструментальних ансамблів.								
Тема 1. Загальна характеристика і види симфонічного оркестру.	12		4	8	5		1	10
Тема 2. Редукція оркестрової партитури	12		4	8	7		1	10
Розділ II. Аналіз оркестрової фактури								
Тема 3. Типи оркестрової фактури, особливості оркестрового письма та функції музичної тканини в оркестровій партитурі	12		4	8	4		1	12

Тема 4. Група струнно-смичкових інструментів.	12		4	8	4		1	12
Тема 5. Група дерев'яних духових інструментів.	12		4	8	4		2	12
Тема 6. Група мідних духових та ударних інструментів.	14		4	10	4		2	12
Тема 7. Малий симфонічний оркестр	16		6	10	4		2	12
Усього годин	90		30	60	90	–	10	80

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

1. Загальні історичні особливості розвитку оркестру.
2. Аналіз оркестрової партитури з визначенням типів фактури, функційного значення оркестрових груп та особливістю редуції партитури для її читання.
3. Читання оркестрової партитури.
4. Види і типові склади оркестрів. Поняття редуції та ампліфікації оркестрової партитури.
5. Загальні історичні особливості розвитку оркестру. Види і типові склади оркестрів.
6. Прийоми розвитку музичної тканини.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

1. На основі теоретичного матеріалу та нотних партитур визначити основні особливості розвитку оркестру та оркестрового письма в творах двох композиторів (за вибором): Й. Гайдн, В. Моцарт, Л. Бетховен, Ф. Шуберт, Дж. Россіні, Г. Берліоз, Р. Шуман, Р. Вагнер, А. Дворжак, Е. Гріг, М. Римський-Корсаков.
2. Аналіз партитури струнного оркестру. Читання партитури на фортепіано.
3. Вивчення музичних творів для соліста (інструменталіста, вокаліста) з оркестром – детальне вивчення партії соліста, узгодження художнього змісту

музичних творів, темпів, штрихів, агогіки тощо;

4. Відпрацювання вступів соліста;
5. Робота над нотним текстом.

7. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1	Знати: загальна характеристика і види симфонічного оркестру. Оркестрова партитура та її запис.	Лекції, практичні заняття	Опитування, перевірка практичних завдань	20%
2	Редукція оркестрової партитури. Особливості ампліфікації клавiру партитури.	Лекції, практичні заняття	Опитування, перевірка практичних завдань	20%
3	Типи оркестрової фактури, особливості оркестрового письма та функції музичної тканини в оркестровій партитурі.	Лекції, практичні заняття	Опитування, перевірка практичних завдань	30%
4	Групи струнно-смичкових, духових (дерев'яних та мідних) та ударних інструментів	Лекції, практичні заняття	Опитування, перевірка практичних завдань	30%

Згідно з освітньо-професійною програмою підготовки бакалаврів згаданої навчальної дисципліни загальні компетентності передбачають:

- уміння аргументувати власну позицію (40%);
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (30%);
- навички використання інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізу інформації з різних джерел та прийняття рішень (30%).

-

8. СПІВВІДНОШЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІНИ ІЗ ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання, згідно з освітньо-професійною програмою підготовки бакалаврів згаданої навчальної дисципліни, включають:

- використовувати фахову термінологію, обговорювати факти та фахові матеріали зрозумілою і чіткою мовою, застосовувати це в презентаціях, курсових роботах.;

- відповідально та свідомо ставитися до виконуваної роботи, самостійно приймати рішення, досягати поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики.

Вміти адекватно сприймати критику і знаходити відповідні шляхи реагування на неї, критично оцінювати власну діяльність та її результати;

- вміти адекватно оцінювати нову ситуацію та здійснювати пошук можливостей до адаптації та дії в нових умовах. Вміти виявляти, ставити та вирішувати проблеми, аналізувати проблемні ситуації й приймати обґрунтовані рішення для їх розв'язання;

- обирати, аналізувати та інтерпретувати художній твір для показу, самостійно обирати критерії для його оцінки;

- вміти здійснювати спілкування в діалоговому режимі з широкою професійною та науковою спільнотою та громадськістю в галузі сценічного мистецтва;

- створювати власний авторський продукт у різних видах і жанрах хореографічного мистецтва з використанням автентичних вітчизняних матеріалів. Вміти відповідними художніми засобами відтворювати креативний задум при реалізації сценічного твору (проекту);

- демонструвати володіння методами виконання фахових дисциплін. Здатність до особистісно-професійного лідерства та успіху;

- здатність вивчати та використовувати історичний досвід світових мистецьких практик;

- вміти аналізувати актуальний стан та тенденції розвитку сучасного мистецтва.

9. СХЕМА ФОРМУВАННЯ ОЦІНКИ

9.1. Форми оцінювання здобувачів вищої освіти:

Практичні	Самостійна робота	Екзамен
40 (максимум)	30 (максимум)	30

- семестрове оцінювання:

Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу. Перевірка знань здобувачів вищої освіти проводиться за допомогою усного опитування, а також за результатами виконання завдань на практичних заняттях, підготовки рефератів, повідомлень та презентацій з запропонованої теми. Загальна максимальна сума – 70 балів.

<u>Змістовий розділ 1</u>		<u>Змістовий розділ 2</u>		Підсумко ва робота / екзамен
40 залікових балів (максимум м)		30 залікових балів (максимум)		
Самостійна робота 20 (максимум)	Контрольна робота 4 x 5 = 20 (максимум)	Самостійна робота 10 (максимум)	Контрольна робота 4 x 5 = 20 (максимум)	30 (максимум)

Підсумкове оцінювання навчальної дисципліни «Основи балетного клавіру та партитури» здійснюється за 100-бальною шкалою (де 30 балів підсумковий контроль – екзамен).

- форма проведення екзамену – усні відповіді на два теоретичних питання та одне практичне завдання (по 10 балів за кожне питання);
- Мінімальний пороговий рівень диференційного заліку, за яким залік вважається складеним – 18 балів.

Умови допуску до підсумкового екзамену:

- Відсутність заборгованості з практичних занять;

- Підготовка і своєчасна здача мультимедійних презентацій;
- Позитивні бали за практичні та самостійні роботи.

9.2. Організація оцінювання.

Організація оцінювання з навчальної дисципліни «Основи балетного клавіру та партитури» здійснюється протягом семестру, а саме, під час проведення лекційних і практичних занять. Опитування проводяться під час лекційних занять, презентації розглядаються на практичних заняттях.

Критеріями оцінювання відповіді здобувача вищої освіти під час заліку та екзамену є:

- повнота розкриття питання – 6 балів;
- логіка викладання – 6 балів;
- використання основної і додаткової літератури – 6 балів;
- аналітичні міркування, вміння роботи висновки – 6 балів;
- вміння пов'язати теорію й практику – 6 балів.

Максимум за залік – 30 балів.

Оцінювання самостійної роботи й активності на практичних заняттях здійснюється за такими критеріями:

- розуміння, ступень засвоєння теорії та методології розглянутих проблем;
- ступень засвоєння фактичного навчального матеріалу;
- ознайомлення з базовою та додатковою рекомендованою літературою;
- вміння поєднати теорію з практикою при розгляді конкретних ситуацій, розв'язання завдань для самостійного опрацювання;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах в аудиторії, вміння обґрунтувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Критеріями *практичних завдань* здобувача вищої освіти є:

- глибоке розкриття проблеми, усі завдання виконані – 5 балів;
- тема розкрита неповно / не всі завдання виконані – 3 бали;

- завдання основного матеріалу не глибокі, відповідає мінімальним критеріям – 1 бал.

При оцінюванні практичних завдань до уваги приймається своєчасність здачі виконаних завдань викладачу за мінімальним критерієм – 1 бал.

9.3. Шкала відповідності оцінок (згідно з «Положення про організацію освітнього процесу в ДП «Київський хореографічний коледж»)

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінки за національною шкалою	Оцінки за національною шкалою	
			Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90-100	A	5 (відмінно) (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)	5 (відмінно)	зараховано
82-89	B	4 (дуже добре) (вище середнього рівня з кількома помилками)	4 (добре)	
74-81	C	4 (добре) (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)		
64-73	D	3 (задовільно) (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	3 (задовільно)	
60-63	E	3 (достатньо) (виконання задовольняє мінімальним критеріям)		
35-59	FX	2 (незадовільно) з можливістю перездачі	2 (незадовільно)	
1-34	F	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним курсом	2 (незадовільно)	

Критерії оцінки знань студентів

«Відмінно» – повна, логічна, аргументована, проілюстрована прикладами відповідь, яка свідчить про самостійність мислення студента, міцне засвоєння ним навчального матеріалу, вміння пов'язати його з практикою, робити узагальнення та висновки. Чітке визначення студентом основних понять і категорій філософії ,

студент вільно і творчо володіє матеріалом, визначеним програмою, має діалектичне мислення, аргументовано, науково аналізує філософські проблеми, об'єктивно оцінює досягнення філософської науки та її вплив на розвиток та формування світогляду епохи та майбутнього. Вміє використовувати різноманітні джерела знань, вміє застосовувати знання при вирішенні професійних питань. Уміє вдаватися до діалогу, доводити власну громадську та світоглядну позицію. Виконав 100% обсяг самостійної роботи. Брав участь у семінарах, підготував і захистив реферат. За підсумками тестування правильно відповідає на 90 – 100% питань.

«Добре» - студент добре володіє матеріалом, але має незначні ускладнення при відповіді, потребує незначної допомоги викладача при виборі напрямку відповіді та допускає незначні помилки, неточну аргументацію. Оцінювання подій, ідей, досягнень філософської думки більш емоційне, ніж наук. Виконав 100% обсягу самостійної роботи. Брав участь у семінарах, підготував і захистив реферат. За підсумками тестування правильно відповідає на 70 – 89% питань.

«Задовільно» - студент користується лише окремими знаннями дисципліни, порушує логіку відповіді, відповідь недостатньо самостійна, допускаються суттєві помилки в знаннях та поясненні питань дисципліни, мова спрощена, оцінювання досягнень філософської думки лише емоційне, ніж наукове. Викладач постійно коректує відповідь студента. Студенту важко підтримувати бесіду, не вистачає доказів для обґрунтування власного погляду. Виконав не менше 70% самостійної роботи. За підсумками тестування правильно відповідає 50 -69% питань.

«Незадовільно» - студент не володіє необхідними знаннями, не володіє практичними навичками дисципліни. Виконав менше 50 % самостійної роботи. За підсумками тестування правильно відповідає 0 – 49 % питань.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Агафонников Н. Н. Симфоническая партитура / Н. Н. Агафонников. – Л.: Музыка, 1981. – 2-е изд. – 196 с.

2. Банщиков Г. Законы функциональной инструментовки / Г. Банщиков. – СПб.: Композитор, 1999. – 240 с.

3. Завадинский Д.Е. Курс чтения симфонических партитур / Д.Е.Завадинский. – К.: Музична Україна, 1983. — 86 с.

4. Зряковский Н. Общий курс инструментоведения / Н. Зряковский. – М.: Музыка, 1976. – 479 с.

5. Пистон У. Оркестровка / У. Пистон : [перев. с англ. К. Иванова]. – М. : Сов. композитор, 1990. – 464 с.

Додаткова література

1. Андреева О. Ударні інструменти сучасного симфонічного оркестру / О. Андреева. – К.: Музична Україна, 1985. – 72 с.

2. Блюм Д. Краткий курс инструментоведения / Д. Блюм. – М.: Музгиз, 1947. – 100 с.

3. Берлиоз Г. Большой трактат о современной инструментовке и оркестровке / Г. Берлиоз : [перевод С. Горчакова]. – М.: Музыка, 1972. – т. 1. – 307 с.

4. Берлиоз Г. Большой трактат о современной инструментовке и оркестровке / Г. Берлиоз : [перевод С. Горчакова]. – М. : Музыка, 1972. – т. 2. – 307 с.

5. Карс А. История оркестровки / А. Карс. – М. : Музыка, 1989. – 304 с.

6. Клебанов Д. Искусство инструментовки / Д. Клебанов. – К.: Музична Україна, 1972. – 219 с.

7. Кузнецов Л. А. Акустика музыкальных инструментов / Л. А. Кузнецов. – М.: Легпромбытиздат, 1989. – 368 с.

8. Мальтер Л. И. Таблицы по инструментоведению / Л. И. Мальтер. – М.: Музыка, 1965. – 97 с.

9. Фортунатов Ю. А. Лекции по истории оркестровых стилей. Воспоминания о Ю. А. Фортунатове / Сост., рас шифровка текста лекции, примеч. Е. И. Гординой. Ред. Е. И. Гордина, О. В. Лосева. – М.: Московская государственная консерватория шимени П. И. Чайковского, 2004. – 384 с.

10. Хащеватська С. С. Інструментознавство / С. С. Хащеватська. – Вінниця: Нова книга, 2008. – 256 с.
11. Чулаки М. Инструменты симфонического оркестра / М. Чулаки. – М.: Музыка, 1972. – 176 с.
12. AdlerS. The Study of Orchestration/ S. Adler. – New York – London: W.W.Norton & Company, 1989. – 2-d edition. – 640 p.